

Chrudim bude připravena

Město připravuje strategii adaptace na změny klimatu.

► V Chrudimi se letos v létě sešel tým, který má za úkol diskutovat o opatřeních s cílem zmírnit dopady klimatické změny na město a případně i jeho blízké okolí. Chrudim se tak stala jedním z prvních měst u nás, která přípravu na klimatickou změnu začleňují do svých dlouhodobých strategií.

KOMPLEXNÍ PŘÍSTUP

Problémy s přívalovými dešti, povodněmi, nebo naopak vlny veder a nedostatek vody řeší obce a města v poslední době poměrně často a stále více si přitom uvědomují, že pro dosažení dobrých výsledků je třeba dívat se na celou problematiku komplexně. Pokud se jednotlivá témata řeší odděleně bez vzájemné provázanosti, mívá se řada opatření účinkem.

Strategie adaptace Chrudimi na změny klimatu bude identifikovat hlavní rizika a dopady klimatických změn pro město, navrhne konkrétní opatření k řešení např. nárůstu teploty ve vybraných lokalitách, úbytku srážek, ztráty druhové rozmanitosti či dalších jevů, které jsou se zmíněnými klimatickými jevy spojeny. Dokument zkombinuje externí expertní návrhy a plně využije znalostí místních klíčových aktérů stejně jako dosavadní práci a stávající dokumenty města. Aktivita je plně hrazena Národní sítí Zdravých měst za využití finančních prostředků ESF, které byly poskytnuty z OP Zaměstnanost (projekt Kvalitní MA21 v obcích a regionech).

Zkušenosti Chrudimi budou využity jako příklady dobré praxe, inovací a doporučení i pro další města. Vzhledem k tomu, že zdravá města jsou vedena k systémovému plánování a řízení svého rozvoje, provazují mezi sebou jednotlivé strategické koncepce, rozpočet i po-

Příklad adaptačního opatření v centru Chrudimi – přírodě blízká revitalizace náhonu

ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE, REGIONY ČESKÉ REPUBLIKY

ptávku veřejnosti, je pak začlenění strategie adaptace na klimatickou změnu (např. do strategického plánu či promítnutí návrhů do rozpočtu) jednodušší nežli v jiných místech.

BĚH NA DLOUHOU TRÁŤ

„Myšlenka adaptace na klimatickou změnu vychází z toho, že i přes současné úsilí o zmírnění

dopadů lidské činnosti na klima nelze celý proces v blízké době zastavit, ale pouze zpomalit. Proto je potřeba se na změny připravit,“ vysvětluje zástupce týmu Radim Misiáček a pokračuje: „Obecně lze říct, že změna klimatu nepřinese nic zásadně nového, pouze posílí, nebo někdy naopak zeslabí hrozby, s nimiž se v rámci rozvoje města předběžně počítá. Pokud lze předpokládat například povodně, pak klimatická změna zvýší jejich pravděpodobnost nebo důsledky, v případě očekávaného nedostatku vody posílí tento nedostatek.“

„V minulosti jsme v našem městě několikrát řešili problémy se zaplavenými obytnými domy po přívalových deštích na jedné straně

a nedostatkem pitné vody na straně druhé. Připravovaná strategie by nám měla v časovém horizontu naznačit směry a opatření, která zmírní dopady klimatických změn na město a jeho blízké okolí. Nejedná se o záležitost krátkodobou a k okamžitému vyřešení. Avšak už teď můžeme při plánovaných rekonstrukcích myslet na vhodná opatření a pracovat s osvědčenou praxí. Klíčová je pak osvěta, a to nejen vůči našim občanům a podnikatelům, ale také vůči zemědělcům, jejichž způsob hospodaření zásadně ovlivňuje například dopady přílivových dešťů ve vybraných lokalitách města," uvádí starosta Chrudimi Petr Řezníček.

TECHNIKA I PŘÍRODA

Jak upozorňuje architekt Vojtěch Lekeš, adaptace na změnu klimatu by se neměla omezovat pouze na technická opatření typu kanalizace, protipovodňové stěny apod. Tyto systémy je vhodné doplňovat přírodními úpravami, které mnohdy bývají jednodušší, levnější a plní více funkcí zároveň.

Jako příklad uvádí čtvrt Augustenborg ve švédském Malmö, v níž klasická infrastruktura nebyla schopna zabránit opakujícím se povodním. Pomohla až výstavba otevřených kanálů, retenčních jezírek, drenáží, zelených střech a dalších prvků. Díky tomu se podařilo eliminovat riziko povodní a zároveň se výrazně zlepšila kvalita veřejného prostoru.

JDE TO I U NÁS

I v ČR již existují příklady dobré praxe, kdy se při revitalizaci nějakého území ve městě pamatovalo na širší souvislosti a spolu se zlepšením vzhledu došlo i k přizpůsobení klimatickým změnám. Například obnova Lochotínského parku v Plzni zahrnovala zpomalení odtoku srážkových vod, snížení vodní eroze a zadržení dešťové vody v tůních. Nový lesopark Vinice založený z části na orné půdě a z části v prostoru bývalé betonárny na rozhraní Běchovic a Dolních Počernic přinesl pozitivní efekt ve snížení intenzity působení tepelného ostrova na území Prahy. Vybudování přírodě blízké vodoteče v trase

Audity udržitelného rozvoje měst

Téma adaptace na klimatickou změnu je součástí širšího hodnocení udržitelného rozvoje, ke kterému jsou využívány tzv. audity udržitelného rozvoje měst. Ty hodnotí stav a rozvoj daného místa v 10 oblastech:

- veřejná správa a územní rozvoj,
- životní prostředí,
- udržitelná spotřeba a výroba,
- doprava a mobilita,
- zdraví,
- místní ekonomika,
- vzdělávání a výchova,
- kultura a volný čas,
- sociální prostředí,
- globální odpovědnost.

Dle sady návodných otázek a konkrétních indikátorů město zpracovává ve všech deseti oblastech sebehodnotící audit, který je následně posuzován skupinou expertů. Metodiku zaštiťuje pracovní skupina MA21 při RVUR. Metodika obsahově vzniká a je aplikována ve spolupráci Národní sítě Zdravých měst, Univerzity Karlovy, expertů pro jednotlivá témata a zapojených měst.

Aktuálně jsou zveřejněny audity zdravých měst Chrudim a Litoměřice (www.mistniagenda21.cz/audit-ur-porovnaní), v řadě dalších míst se průběžně zpracovávají jednotlivé oblasti.

dřívějšího potoka v parku Lužánky v Brně také pomohlo snížit negativní vlivy tepelného ostrova v centru města a v horkých letních měsících snižuje teplotu a zvlhčuje vzduch ve svém okolí.

Zajímavým projektem je i revitalizace potoka Rokytka v Praze, v jehož rámci byly obnoveny meandry dříve nevhodně napřimené vodoteče. Přirozenou cestou se tak zlepšila protipovodňová ochrana nedaleké zástavby a současně došlo ke zvýšení druhové rozmanitosti rostlin a živočichů v této lokalitě. Společenským přínosem revitalizace bylo vytvoření velmi oblíbeného a navštěvovaného odpočinkového místa.*

VYPLATÍ SE INVESTOVAT?

Jako většinu lidských činností i adaptaci na klimatické změny významně ovlivňuje ekonomika. Bohužel, zisky, které realizovaná opatření přinesou, se většinou nedají přesně vyčíslit. Proto i úvahy o účelnosti vynaložených nákladů mnohdy narážejí na nepochopení

a odmítavá stanoviska ze strany čistě ekonomicky uvažujících účastníků debat.

„Je to podobné, jako kdybychom se ptali, zda se vyplatí investovat do zdraví,“ vysvětluje Radim Misiáček a upozorňuje, že prevence je obvykle levnější než následné odstraňování škod.

Podle národní strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, která odkazuje na studie EU, může každé euro vynaložené na ochranu před povodněmi ušetřit dalších 6 eur za náklady na likvidaci škod. Nečinnost v oblasti adaptací by mohla celou EU přijít ročně na 100 mld. € do roku 2020 a 250 mld. € do roku 2050.

Investice Chrudimi do opatření, která vyplývají z adaptační strategie, by se tedy městu měly vyplatit. ●

Pavel Černý

* Čerpáno z publikace *Adaptace na změnu klimatu ve městech, kterou vydala Nadace Partnerství.*